

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

M. POIARES MADURO

16 päivänä joulukuuta 2004¹

1. Esillä oleva asia on tärkeä kahdestakin syystä. Kanne, jonka Espanja on nostanut väliaikaisten toimihenkilöiden palkkaamiseksi Eurojustiin julkaistuista avoimia toimia koskevista ilmoituksista, tarjoaa yhteisöjen tuomioistuimelle uuden tilaisuuden tutkia Euroopan unionin toimielimissä ja elimissä käytettäviä kieliä koskevien järjestelyjen merkitystä ja ulottuvuutta. Yhteisöjen tuomioistuimien on jo voinut ottaa kantaa Euroopan yhteisön erään viraston, nimittäin sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) (SMHV), rekisteröintimenettelyissä noudatettavaan kieliä koskevaan järjestelyyn.² Nyt esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään lausumaan kantansa Euroopan unionin erään elimen, nimittäin Eurojustin, palvelukseenottomenettelyissä ja sisäisissä töissä noudatettavaan kieliä koskevaan järjestelyyn. Tähän yhteisöjen tuomioistuin voi kuitenkin ottaa kantaa vain, jos se päättää ottaa käsiteltäväksi kumoamiskanteen, jonka jäsenvaltio on nostanut unionin elimen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastossa annettujen määräysten puitteissa toteuttamasta toimesta. Esillä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään siis ottamaan kantaa sekä Euroopan unionista tehdystä sopi-

muksessa annettuihin muutoksenhakukeinoihin että unionin toimielimissä ja elimissä sovellettuihin kielivaatimuksiin.

I Asia ja asiayhteys

2. Ennen kanteen kohteen ja kanneperusteiden tarkastelua on syytä esittää joitakin täsmennyksiä kanteen kohteena olevien avoimia toimia koskevien ilmoitusten (jäljempänä riidanalaiset avoimia toimia koskevat ilmoitukset) laatijasta ja sisällöstä.

A Riidanalaiden avoimia toimia koskevan ilmoituksen laatija

3. Eurojustilla on tärkeä osa unionin kehittämisessä vapauteen, turvallisuuteen ja

¹ — Alkuperäinen kieli: portugali.

² — Asia P, Kik v. SMHV, tuomio 9.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8283).

oikeuteen perustuvana alueena.³ EU 29 artiklan mukaan Eurojustin perustamisen syynä oli tarve antaa unionin kansalaisille korkea-tasoinen suoja kehittämällä jäsenvaltioiden oikeudellista yhteistyötä.

4. Eurojust perustettiin unionin elimeksi, jolla on oikeushenkilöllisyys, 28.2.2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2002/187/YOS (jäljempänä Eurojust-päätös).⁴ Sen tehtävänä on edistää ja parantaa vakavaan rikollisuuteen liittyvien tutkinta- ja syytetoimien koordinoitua jäsenvaltioiden välillä, parantaa jäsenvaltioiden toimivaltaiten viranomaisten välistä yhteistyötä sekä tukea näitä.

5. Tätä varten Eurojustiin luotiin ainutlaatuinen organisaattorakenne. Eurojust-päätöksen 2 artiklan mukaan elin koostuu kunkin jäsenvaltion lähettämistä kansallisista jäsenistä. Kansalliset jäsenet muodostavat kollegion, joka vastaa Eurojustin organisaatiosta ja toiminnasta. Se nimittää hallinnollisen johtajan, joka hoitaa Eurojustin päivit-

täistä hallintotyötä.⁵ Tämän lisäksi Eurojustilla on oma hallintorakenne. Eurojustin työjärjestyksen⁶ 25 artiklan mukaan hallinnollinen johtaja ottaa elimen palvelukseen henkilöstöä sen jälkeen, kun kollegio on arvioinut ja hyväksynyt kyseisten toimien täyttämisen. Juuri kyseisen elimen henkilöstön palvelukseenottoa koskevat ehdot on riitautettu esillä olevassa kanteessa.

B Riidanalaisten avoimia toimia koskevan ilmoituksen sisältö

6. Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistiin 13.2.2003 kahdeksan avoimia toimia koskevaa ilmoitusta varallaolueluettelojen laatimiseksi väliaikaisten toimihenkilöiden palvelukseenottoa varten Eurojustissa.⁷ Avoimia toimia koskevat ilmoitukset koskivat tietosuojavastaavan tointa, tilinpitäjän tointa, Euroopan oikeudellisen verkoston tietotekniikka-asiantuntijan (webmaster) tointa, juristin tointa, kirjaston-/arkistonhoitajan tointa, tiedottajan tointa ja hallinto-osaston sihteerin tointa. Kussakin avoimia toimia koskevassa ilmoituksessa kuvaillaan kyseisiin toimiin sisältyvät työtehtävät, ilmoitetaan toimien pätevyysvaatimukset sekä täsmennetään palvelukseenotto- ja valintaehdot.

3 — EU 2 artiklan mukaan unioni asettaa tavoitteekseen "pitää yllä ja kehittää unionia vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa henkilöiden vapaa liikkuvuus taataan toteuttamalla samalla ulkorojoilla tehtäviä tarkastuksia, turvapaikkaa, maahanmuuttoa sekä rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet".

4 — Neuvoston päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (EYVL L 63, 6.3.2002, s. 1).

5 — Eurojust-päätöksen 28 artikla.

6 — EYVL 2002, C 286, s. 1.

7 — EYVL C 34 A, s. 1–19.

7. Yhtenä pätevyysvaatimuksena toimiin vaaditaan tiettyä kielitaitoa. Tämä vaatimus vaihtelee täytettävänä olevan toimen mukaan. Tietosuojavastaavan ja juristin toimiin vaaditaan erinomaista ranskan ja englannin kielen taitoa; lisäksi täsmennettiin, että kykyä työskennellä muilla EU:n virallisilla kielillä pidetään etuna. Tiedottajan tointa hakevilla on oltava kyky viestiä ainakin englanniksi ja ranskaksi; heillekin EU:n muiden virallisten kielten taito luetaan eduksi. Hallinto-osaston sihteerin toimeen vaaditaan englannin ja ranskan kielen perusteellinen taito; tyydyttävä yhteisön muiden kielten taito luetaan eduksi. Tietotekniikka-asiantuntijan toimessa hyvä englannin kielen taito on oleellisen tärkeä, ja kykyä viestiä vähintään kahdella muulla yhteisön virallisella kielellä, ranska mukaan lukien, pidetään etuna. Tilinpitäjän toimeen hakevilta vaaditaan yhden EU:n virallisen kielen perusteellinen taito ja riittävät tiedot jostakin toisesta EU:n kielestä sekä riittävä englannin kielen taito. Kirjaston-/arkistohoitajan toimi on ainoa, johon ei ole erityisiä kieli-vaatimuksia.

8. Edellytykset hakemuksen esittämiselle on esitetty samassa muodossa kaikissa riidanalaisissa avoimia toimia koskevissa ilmoi-

tuksissa. Ensinnäkin hakemuslomake on täytettävä paitsi sillä kielellä, jonka kielisestä avoimia toimia koskevasta ilmoituksesta hakija on saanut tietää avoimista toimista, myös englanniksi. Toiseksi osa hakemuksen mukana toimitettavista asiakirjoista, nimittäin saatelkirje ja ansioluettelo, on laadittava englanniksi.

C Kanteen kohde ja kanneperusteet

9. Kanteella on kaksi kohdetta. Espanjan kuningaskunnan kanteessa vaaditaan, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa ensinnäkin asiakirjojen toimittamista englanninkielisinä koskevan kohdan jokaisesta riidanalaisesta avoimia toimia koskevasta ilmoituksesta ja toiseksi kaikki kielitaitoa koskevat kohdat niistä riidanalaisista avoimia toimia koskevasta ilmoituksista, joissa sellaisia on. Kohdistamalla kanteen ensisijaisesti kielikysymyksiin kantaja haluaa riitauttaa sekä valintamenettelyn että valintaperusteet.

10. Vaatimusten tueksi esitetään kolme kanneperustetta. Ensinnäkin Espanja väittää, että riidanalaiset avoimia toimia koskevat ilmoitukset on laadittu Euroopan yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen (jäljempänä palvelussuhteen ehdot) vastaisesti.⁸ Espanjan mukaan avoimia toimia koskevat ilmoitukset rikkovat

8 — On muistettava, että kyseisten ehtojen tarkoituksena on täydentää Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavia henkilöstösääntöjä ja säännellä yhteisön toimielimiin palkattujen valaikaisten toimihenkilöiden, ylimääräisten toimihenkilöiden, paikallisten toimihenkilöiden sekä yhteisön palkkaamien neuvonantajien työehtoja ja -oloja.

palvelussuhteen ehtojen 12 artiklan 2 kohdan e alakohtaa siinä, että hakijalta vaaditaan tapauksen mukaan parempaa kuin tyydyttävää taitoa jossakin muussa kielessä kuin hakijan äidinkielessä ja ranskan kielen taitoa ja että englannin kielen taito on joka tapauksessa välttämätöntä. Toiseksi Espanja väittää, että avoimia toimia koskevat ilmoitukset rikkovat Eurojustin kielijärjestelyä,⁹ sillä sen mukaan Eurojustin on sovellettava toiminnassaan yhteisön kieliä koskevaa järjestelyä, joka velvoittaa sen käyttämään ja kunnioittamaan Euroopan yhteisöjen kaikkia virallisia kieliä.¹⁰ Lopuksi Espanja väittää, että avoimia toimia koskevassa ilmoituksessa loukataan EY 12 artiklassa asetettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltä, koska riidanalaisissa avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa asetetut vaatimukset ja ehdot suosivat perusteettomasti hakijoita, joiden äidinkieli on englanti tai ranska.

12. Kahdenlaiset perusteet puoltavat sitä, että kanne jätetään tutkimatta. Ensimmäiset ovat luonteeltaan yleisiä. Ne perustuvat siihen, että riitautetut avoimia toimia koskevat ilmoitukset on hyväksytty yhteisöjen oikeuden ulkopuolella ja että ne on lisäksi laatinut EY 7 artiklassa ja EU 5 artiklassa määritellyn Unionin toimielinjärjestelmän ulkopuolinen itsenäinen elin. Yhteisöjen tuomioistuin ei siis kahdestakaan syystä voisi tutkia riidanalaisien avoimia toimia koskevien ilmoitusten laillisuutta. Toiset perusteet kanteen tutkimatta jättämiselle voidaan johtaa itse perustamissopimusten sanamuodosta. EY 230 ja EU 35 artikla eivät salli kanteen nostamista tämäläisistä toimista. Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 91 artiklan perusteella, jota palvelussuhteen ehtojen 73 artiklan nojalla sovelletaan analogisesti myös väliaikaisiin toimihenkilöihin, on olemassa vain yksi muutoksenhakukeino, ja se on varattu hylätyille hakijoille.

II Kanteen tutkittavaksi ottaminen

11. Eurojust vastustaa kanteen tutkittavaksi ottamista. Tämä on kuitenkin vaikea kysymys. Mielestäni se vaatii huolellista tarkastelua.

13. Nämä ovat kiistatta painavia perusteita. Niiden perusteella yhteisöjen tuomioistuin voisi päätyä yksinkertaiseen ratkaisuun. Riittäisi, kun se toteaisi, ettei kanteen tutkittavaksi ottamiselle ole mitään oikeudellista perustetta. Tällaiseen ratkaisuun liittyisi kuitenkin se merkittävä heikkous, ettei se vastaisi lainkaan niitä periaatteita, jotka ovat aina ohjanneet yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Se riistäisi jäsenvaltioilta mahdollisuuden sellaisten säädösten riitauttamiseen, jotka voivat vahingoittaa jotakin unionin oikeuden perusperiaatetta. Mielestäni on välttämätöntä, että yhteisöjen tuomioistuin ottaa kantaa sellaisiin kysymyksiin, jotka koskevat unionin perustavanlaatuisen oikeudellisen rakenteen määrittelyä. Esillä

9 — Eurojust-päätöksen 31 artiklan 1 kohdan mukaan ”unionin toimielinten virallista kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan Eurojustin toimintaan”.

10 — Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä 15 päivänä huhtikuuta 1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 1 (EYVL 1958, 17, s. 385) 1 artiklan mukaan, sellaisena kuin se oli voimassa tämän kanteen jättämishetkellä, ”unionin toimielinten viralliset kielet ja työkielet ovat englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kieli”.

olevaan asiaan liittyy juuri senkaltaisia kysymyksiä. Vaikka tutkimatta jättämistä puoltavat perusteet on toki syytä ottaa huomioon, yksikään niistä ei mielestäni ole ratkaiseva. Kanteen tutkittavaksi ottamiselle on sen sijaan löydettävissä erinomaisia perusteita.

14. Tutkittavaksi ottamista ei selvästikään voida perustella EY 230 artiklalla, johon kantaja vetoaa. Riidanalaiset avoimia toimia koskevat ilmoitukset eivät ole yhteisön säädöksiä. Ne perustuvat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräyksiin, joilla mahdollistetaan Eurojustin perustaminen, organisaatio ja toiminta. Kanteen tutkittavaksi ottamisesta on siis päätettävä näiden määräysten perusteella. EU 35 artiklassa, joka on poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa käsittelevässä osastossa, määrätään seuraavaa: "Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tutkia puitepäätöksen ja päätöksen laillisuus jäsenvaltion tai komission kanteesta, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö."

15. Tämä sanamuoto perustuu selvästi EY:n perustamissopimuksessa annettuihin kumoamiskannetta koskeviin määräyksiin.¹¹ On kuitenkin muistettava, että yhteisöjen tuomioistuin on tässä yhteydessä katsonut, että Euroopan yhteisö on "oikeusyhteisö,

koska sekä sen jäsenvaltiot että sen toimielimet ovat sellaisen valvonnan alaisia, jonka kohteena on niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteensoveltuvuus perustuslakia vastaavan asiakirjan eli perustamissopimuksen kanssa".¹² Vaikka EY 230 artiklassa luetaan vain rajallinen määrä kannekelpoisia toimia, yhteisöjen tuomioistuimen mukaan "perustamissopimuksen rakenteen perusteella voidaan kuitenkin nostaa kante kaikista toimielinten toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia".¹³ Oikeusyhteisössä perustamissopimuksen määräysten nojalla toimiviin viranomaisiin kohdistuva tuomioistuinten harjoittama tehokas valvonta on ilmaus lainmukaisuuden takaavasta yleisestä oikeusperiaatteesta.¹⁴

16. Tämänkaltaista periaatetta on näin ollen sovellettava laajasti. Sitä ei ensinnäkään voida rajoittaa koskemaan pelkästään EY 7 artiklassa tarkoitettuja toimielimiä. Yhteisöjen tuomioistuin onkin toistuvasti katsonut, että sellaiset yhteisön elimet, jotka EY:n perustamissopimuksen nojalla ovat oikeushenkilöitä, kuuluvat samalla yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin.¹⁵ Muussa tapauksessa loukattaisiin periaatetta,

11 — Ks. vastaavasti Gautier, M., *L'influence du modèle communautaire sur la coopération en matière de justice et d'affaires intérieures*, Bruylant, Bruxelles, 2003, s. 564.

12 — Asia 294/83, Les Verts v. parlamentti, tuomio 23.4.1986 (Kok. 1986, s. 1339, Kok. Ep. VIII, s. 551, 23 kohta).

13 — Edellä alaviitteessä 12 mainittu asia Les Verts v. parlamentti, tuomio 24 kohta.

14 — Ks. erityisesti asia I, ITT Promedia v. komissio, tuomio 17.6.1998 (Kok. 1998, s. II-2937, 60 kohta) sekä asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986 (Kok. 1986, s. 1651, Kok. Ep. VIII, s. 621, 18 kohta).

15 — Ks. erityisesti asia C-15/00, komissio v. EIP, tuomio 10.7.2003 (Kok. 2003, s. I-7281, 75 kohta) ja asia C-370/89, SGEEM ja Etroy v. EIP, tuomio 2.12.1992 (Kok. 1992, s. I-6211, Kok. Ep. XIII, s. I-207, 15 ja 16 kohta). On myös huomattava, että komission tiedonannossa "Euroopan unionin sääntelyvirastojen toimintakäytäntö" katsotaan, että sääntelyvirastojen, jotka ovat osa toimielinjärjestelmää, on noudatettava järjestelmän periaatteita ja etenkin yleistä laillisuusperiaatetta (KOM (2002) 718 lopullinen).

jonka mukaan kaikki yhteisön epäedulliset päätökset on voitava saattaa tuomioistuimen harjoittaman tehokkaan valvonnan kohteeksi riippumatta siitä, kuka päätöksen on tehnyt.¹⁶

17. Toiseksi vaikuttaa siltä, ettei mikään estä laajentamasta oikeusyhteisön sääntelyä ja siihen perustuvia oikeustakeita koskemaan myös Euroopan unionia. Yhteisöjen tuomioistuimen näkemyksen mukaan sen tehtävänä on EY 220 artiklan nojalla varmistaa lain noudattaminen noudattaen oikeusyhteisössä vahvistettuja perusteita.¹⁷ EU 46 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa ja tämän toimivallan käyttämistä koskevia EY:n perustamissopimuksen määräyksiä sovelletaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräyksiin poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa.¹⁸ Yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on siis varmistaa lain noudattaminen tällä alalla näiden samojen kriteerien mukaisesti. Tämä on looginen jatko sellaiselle unionille, jonka perustana on oikeusvaltio, kuten EU 6 artiklasta käy ilmi.¹⁹ Oikeusunionissa on oleellista, että unionin tuomioistuin voi tutkia unionin toimielinten ja elinten toimien valvontaa, jos näillä toimilla on tarkoitus olla oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.²⁰

18. Riidanalaisten avoimia toimia koskevien ilmoitusten kohdalla on juuri näin.²¹

19. EU:sta tehdyssä sopimuksessa kumoamiskanteen nostamiselle määriteltyjä edellytyksiä ei kuitenkaan voida täysin sivuuttaa. Vaikka yhteisön toiminnassa noudatetut lainmukaisuuden ja tehokkaan tuomioistuinvalvonnan periaatteet pätevät myös oikeusunioniin, se ei tarkoita sitä, että laillisuusvalvonnan muodot ja keinot olisivat kummassakin samanlaisia. Euroopan yhteisöllä ja Euroopan unionilla on osittain eri tavoitteet ja toimintaehdot. Koska esillä oleva kanne perustuu EU 35 artiklaan, siihen liittyy kaksi erityisheitoa.

20. Ensimmäinen ehto liittyy riidanalaisten toimien luonteeseen. EU 35 artikla näyttää rajoittavan kanteet EU 34 artiklan nojalla tehtyihin neuvoston päätöksiin ja puitepäätöksiin. On totta, ettei asiaa koskevissa oikeudellisissa teksteissä nimenomaisesti velvoiteta valvomaan Eurojustin toimien lainmukaisuutta. Syy tähän on epäilemättä se, ettei Eurojustilla ole normatiivista tehtävää

16 — Ks. mm. asia , Keeling v. SMHV, määräys 8.6.1998 (Kok. 1998, s. II-2217, 33 kohta).

17 — Ks. viimeksi asia P, komissio v. CAS Succhi di Frutta, tuomio 29.4.2004 (Kok. 2004, s. I-3801, 63 kohta).

18 — Asia, komissio v. neuvosto, tuomio 12.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2763, 15 kohta).

19 — Ks. Rideau, J., "L'incertaine montée vers l'Union de droit", *De la Communauté de droit à l'Union de droit. Continuités et avatars européens*, LGDj, Paris, 2000, s. 1.

20 — Tässä yhteydessä on pantava merkille, että jäsenvaltioiden edustajien 29.10.2004 Roomassa allekirjoittaman Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen III-365 artiklan mukaan Euroopan unionin tuomioistuin "valvoo myös unionin elinten ja erillisvirastojen sellaisten säästöjen laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin" (CIG 87/2/04).

21 — Tätä ei ole kiistetty niissä aikaisemmissa tapauksissa, joissa yhteisöjen tuomioistuimet ovat joutuneet tutkimaan samankaltaisten EY:n perustamissopimuksen perusteella toteutettujen toimien lainmukaisuuden: ks. erityisesti asia T-146/95, Bernardi v. parlamentti, tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. II-769); asia T-33/99, Méndez Pinedo v. EKP, määräys 30.3.2000 (Kok. H. 2000, s. I-A-63 ja II-273) ja asia 225/87, Belardinelli ym. v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 12.7.1989 (Kok. 1989, s. 2353, 13 ja 14 kohta).

eikä päätöksentekovaltaa.²² Sillä on lähinnä operatiivinen tehtävä. Eurojust-päätöksessä säädetään tältä osin ainoastaan vastuujärjestelmästä²³ sekä erityisestä muutoksenhaku-järjestelmästä, joka koskee oikeutta saada henkilötietoja.²⁴ Tällainen puute ei kuitenkaan ole ratkaiseva este kanteen tutkittavaksi ottamiselle, mikä käy selvästi ilmi edellä mainitusta asiassa *Les Verts* vastaan parlamentti annetusta tuomiosta. Koska yhteisöjen tuomioistuin kyseisessä tuomiossa päätti ottaa tutkittavaksi kanteen sellaista toimielintä vastaan, jonka normatiivinen tehtävä oli ajan mittaan muuttunut oleelliseksi,²⁵ sen on otettava tutkittavaksi unionin jotain elintä vastaan nostetut kanteet ainakin siltä osin kuin kyseisellä elimellä on normatiivinen tehtävä, vaikka tämä tehtävä olisikin poikkeuksellinen. Se, ettei EU 35 artiklassa nimenomaisesti mainita Eurojustin toimia, johtuu myös siitä, että tämä elin perustettiin vasta kyseisen määräyksen alkuperäisen version laatimisen jälkeen. Maininnan puuttumisesta ei kuitenkaan pidä päätellä, että Eurojustin toimiin ei voisi puuttua.

21. Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että EY:n perustamissopimuksen mukaisessa

järjestelmässä kumoamiskanne voidaan nostaa kaikista sellaisista toimielinten toimista, joilla on oikeusvaikutuksia, eikä niiden luonteella, muodolla tai tekijällä ole merkitystä.²⁶ Sama oikeuskäytäntö pätee luonnollisesti myös unioniin. EU 35 artiklaa on tulkittava niin, että se antaa tietyille kantajille mahdollisuuden vaatia kaikkien sellaisten VI osaston määräysten nojalla toteutettujen toimenpiteiden kumoamista, joilla on oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansien osapuoliin. Mielestäni tätä edellyttäisi jo se "lainmukaisuuden aate", jota oikeusunionin järjestelmässä on vaalittava.²⁷

22. Toinen ehto liittyy kantajan asemaan. EU 35 artiklan mukaan vain jäsenvaltioilla ja komissiolla on oikeus nostaa kanteita. Ensi näkemältä tämä ehto ei näyttäisi tässä tapauksessa aiheuttavan ongelmia. Periaatteessa kantajien, jotka EU 35 artiklan nojalla ovat etuoikeutetussa asemassa, ei tarvitse osoittaa, että niillä on oikeussuojan tarve. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut EY:n perustamissopimuksen puitteissa, jäsenvaltion ei tarvitse esittää näyttöä siitä, että toimella, jonka se riitauttaa, on siihen kohdistuvia oikeudellisia vaikutuksia, jotta jäsenvaltion kanne voitaisiin ottaa tutkittavaksi.²⁸ Kun otetaan huomioon EY:n perustamissopimuksessa ja EU:sta tehdyssä sopi-

22 — Tällainen rajoitettu muutoksenhakujärjestelmä koskee myös muita unionin virastoja: ks. tältä osin tutkimus Molinier, J., "Le régime contentieux des Agences de l'Union européenne", *Les Agences de l'Union européenne. Recherche sur les organismes communautaires décentralisés*, Presses de l'Université des sciences sociales, Toulouse, 2002, s. 113.

23 — Eurojust-päätöksen 24 artikla.

24 — Eurojust-päätöksen 19 artikla. Tältä osin Eurojust-päätöksen johdanto-osassa täsmennetään, että Eurojustin toimintaa valvovan yhteisen valvontaviranomaisen toimivallan "ei tulisi rajoittaa kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa eikä kanteita, jotka niissä voidaan nostaa".

25 — Edellä alaviitteessä 12 mainitussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin täsmentää vielä, että "Euroopan parlamenttia ei ole nimenomaisesti mainittu niiden toimielinten joukossa, joiden toimista voidaan nostaa kanne, koska EY:n perustamissopimuksen alkuperäisversiossa sille on annettu ainoastaan neuvoa-antavia ja poliittiseen valvontaan liittyviä toimivaltuuksia eikä toimivaltaa toteuttaa toimia, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansien osapuoliin" (24 kohta).

26 — Asia 22/70, komissio v. neuvosto, tuomio 31.3.1971 (Kok. 1971, s. 263, Kok. Ep. I, s. 553); asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981 (Kok. 1981, s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231, 9 kohta) ja edellä alaviitteessä 12 mainittu asia *Les Verts v. parlamentti*, tuomion 24 kohta.

27 — Ks. vastaavasti julkisasiamies Mancinin ratkaisuehdotus edellä alaviitteessä 12 mainitussa asiassa *Les Verts v. parlamentti*, 7 kohta.

28 — Ks. vastaavasti asia C-208/99, Portugal v. komissio, määräys 27.11.2001 (Kok. 2001, s. I-9183, 23 kohta).

muksessa annettujen kumoamiskanteita koskevien määräysten samansuuntaisuus, samankaltaista oikeuskäytäntöä olisi sovellettava myös EU 35 artiklan puitteissa.

23. Lisäksi on otettava huomioon Eurojustin nyt esillä olevassa asiassa esittämä vastaväite. Siltä osin kuin riidanalaisia toimia vastaan voitaisiin sääntöjen mukaisesti nostaa kanne henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan perusteella, nyt esillä olevaa kannetta olisi turha yrittää saada yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi. Eurojustin vastaväitteessä ei kuitenkaan ole otettu huomioon intressiä, joka jäsenvaltioilla on tämänkaltaisten kanteiden nostamiseen. On kiistatonta, että henkilöstösääntöjen määräyksiin perustuvat kanteet ovat poikkeuksellisia siinä, että ne koskevat yksinomaan suhdetta, joka liittyy kantajan johonkin toimielimeen.²⁹ Tästä erityisestä suhteesta johtuvien etujen puolustamista ei voida pitää ainoana keinona asian viemiselle yhteisöjen tuomioistuimeen. Jäsenvaltioilla, joilla ei ole tällaiseen suhteeseen sisältyviä intressejä, on oltava oikeus vedota kumoamiskanteen tueksi unionin oikeussääntöjen rikkomiseen.³⁰

mässä jäsenvaltioilla on hyvin etuoikeutettu asema.³¹ Näin ollen olisi epä johdonmukaista antaa kanne-oikeus yksityishenkilöille antamatta sitä samalla myös jäsenvaltioille. Lisäksi on huomattava, että esillä olevassa kanteessa kyseenalaistetaan sellainen unionin oikeuden olennainen vaatimus, jonka suojaaminen kuuluu ensisijaisesti jäsenvaltioille. EY 290 artiklasta, johon EU 41 artiklassa viitataan, seuraa, että unionin toimielimet käyttävät toimivaltaansa kielellistä monimuotoisuutta kunnioittaen. Kielellisen monimuotoisuuden kunnioittaminen on yksi keskeisistä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä suojaavista tekijöistä, kuten EU 6 artiklan 3 kohdasta ja EY 149 artiklasta käy ilmi.³² Näin ollen hakijoille tarjottu mahdollisuus puolustaa erityisiä etujaan ei ole ristiriidassa sen perustavanlaatuisen intressin kanssa, joka liittyy unionin kielellisen monimuotoisuuden kaltaisen periaatteen puolustamiseen.³³ Yksityishenkilön etu ei voi kumota valtion etua; niiden oikeussuojan tarpeet ovat rinnakkaiset.

25. Näin ollen katson, että kanne tulisi ottaa tutkittavaksi.

24. Tätä päätelmää puoltaa tässä tapauksessa kaksi syytä. On muistettava, että EU:sta tehdyllä sopimuksella luodussa järjestel-

31 — Tämän aseman osoittavat jäsenvaltioille myönnetty poikkeuksellinen aloiteoikeus päätösten tekemisestä EU:sta tehdyn sopimuksen VI osaston puitteissa (EU 34 artiklan 2 kohta) sekä jäsenvaltioille myönnetty oikeus nostaa yhteisöjen tuomioistuimessa kanne säädöksistä, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmanniin osapuoliin (EU 35 artiklan 6 kohta).

32 — EU 6 artiklan mukaan "unioni pitää arvossa jäsenvaltioidensa kansallista ominaislaatua". Maastrichtin sopimuksella EY:n perustamissopimukseen lisättyä EY 149 artiklassa puolestaan palautetaan mieleen, että yhteisön on pidettävä täysin arvossa jäsenvaltioiden sivistyksellistä ja kielellistä monimuotoisuutta.

33 — Ks. vastaavasti asia C-70/88, parlamentti v. neuvosto, tuomio 22.5.1990 (Kok. 1990, s. I-2041, Kok. Ep. X, s. 443, 26 kohta).

29 — Tämän suhteen erityisluonteesta ja siihen liittyvistä muutoksenhakukeinoista, ks. erityisesti asia 9/75, Meyer-Burckhardt v. komissio, tuomio 22.10.1975 (Kok. 1975, s. 1171).

30 — Ks. vastaavasti asia 41/83, Italia v. komissio, tuomio 20.3.1985 (Kok. 1985, s. 873, Kok. Ep. VIII, s. 135, 30 kohta).

III Kanneperusteiden arviointi

26. Kantaja vetoaa oikeussääntöihin, joiden merkityksellisyys asian ratkaisun kannalta on Eurojustin mukaan kiistanalainen. Ennen kuin siirrytään arvioimaan riidanalaisten avoimia toimia koskevien ilmoitusten laillisuutta, on ensin otettava kantaa kysymykseen kanteen perusteena olevien määräysten sovellettavuudesta.

A Asiaan sovellettavien oikeussääntöjen määrittäminen

27. Kantaja vetoaa tässä tapauksessa kahteen säädöstekstiin, nimittäin Euroopan yhteisöjen muuta henkilöstöä koskeviin palvelussuhteen ehtoihin ja yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä annettuun asetukseen, sekä yhteen yhteisön oikeuden yleisistä periaatteista, nimittäin EY 12 artiklassa vahvistettuun syrjintäkiellon periaatteeseen.

28. Palvelussuhteen ehtojen sovellettavuutta ei ole syytä epäillä. Sitä ei myöskään ole kiistetty. Eurojust-päätöksen 30 artiklan 1 kohdan mukaan "Eurojustin henkilöstön jäseniin sovelletaan erityisesti heidän palvelukseen ottamisensa ja asemansa osalta Euroopan yhteisöjen virkamiehiin ja muuhun henkilöstöön sovellettavia asetuksia ja määräyksiä". Tästä seuraa erityisesti se, että väliaikaisten toimihenkilöiden ottamisessa Eurojustin palvelukseen on noudatettava

palvelussuhteen ehtojen 12 artiklassa määriteltyjä ehtoja. Siinä säädetään, että "otettaessa palvelukseen väliaikaisia toimihenkilöitä on tarkoitus varmistaa, että toimielin saa palvelukseensa mahdollisimman päteviä, tehokkaita ja ehdottoman luotettavia toimielinhenkilöitä, joiden palvelukseen ottaminen tapahtuu yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisten joukosta maantieteellisesti mahdollisimman laajalta alueelta". Lisäksi säädetään, että "väliaikaiseksi toimihenkilöksi voidaan ottaa ainoastaan henkilö, jolla on perusteellinen kielitaito yhdessä yhteisön kielessä ja tehtäviensä hoitamiseen riittävä kielitaito toisessa unionin kielessä".

29. Kiistanalaista sen sijaan on, voidaanko yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevaa järjestelyä soveltaa. Eurojust esittää sitä vastaan kaksi väitettä, ja kumpikin perustuu eroihin Eurojust-päätöksen 31 artiklasta laadittujen eri kielitoisintojen sanamuodossa. Koska espanjaa lukuun ottamatta kaikissa tämän säännöksen kielitoisintoissa viitataan "unionin toimielinten viralliseen kieliä koskevaan järjestelyyn" eikä "yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevaan järjestelyyn", asetusta N:o 1 ei Eurojustin mielestä sovelleta Eurojustiin. Tämän päätelmän mukaan toimielimissä käytettäviä kieliä koskeva järjestely olisi unionissa erilainen kuin yhteisössä, ja näin ollen olisi odotettava siihen asti, kunnes unionin toimielimet antavat asiasta tarkempia säännöksiä. Toiseksi Eurojust väittää, että vaikka katsottaisiinkin, että yhteisössä käytettäviä kieliä koskevaa järjestelyä on sovellettava Eurojustiin, osa sen toiminnasta jää soveltamisalan ulkopuolelle. Koska kaikkien Eurojust-päätöksen 31 artiklan kielitoisintojen

paitsi espanjan mukaan kyseistä kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan Eurojustin ”toimintaan” tai ”menettelyihin”, sitä ei Eurojustin mielestä tarvitse soveltaa Eurojustin sisäiseen viestintään.

73

30. Kumpikaan näistä väitteistä ei kestä lähempää tarkastelua. Ensinnäkin asetuksen N:o 1 sovellettavuus perustuu selkeästi vankasti perusteltuun tekstiviitteiden ketjuun. Unionin kolmannen pilarin osalta unionin kieliä koskevasta järjestelystä määrätään EU 41 artiklassa. Siinä todetaan nimenomaisesti, että EY 290 artiklaa sovelletaan poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa annettuihin unionin määräyksiin. Kyseisessä artiklassa viitataan yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevan sääntelyn vahvistamiseen, ja kyseisen sääntely vahvistettiin neuvoston asetuksella N:o 1.³⁴ On myös merkille pantavaa, että kyseisen asetuksen viimeisessä muutetussa toisinnossa viitataan nimenomaisesti ”unionin toimielinten kieliin”. Näin ollen tämä on juuri se järjestely, joka Eurojust-päätöksen 31 artiklan nojalla on laajennettu koskemaan Eurojustia unionin perustamis-sopimuksen määräysten mukaisesti toimivana elimenä.

31. Yhtä perusteetonta on väittää, että osa Eurojustin toiminnasta jää järjestelyn soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä päätelmä

perustuu operatiivisten tehtävien ja puhtaasti hallinnollisten tehtävien erottamiseen toisistaan, mille ei löydy oikeudellisia perusteita. Mikään ei viittaa siihen, että hallinnolliset tehtävät pitäisi jättää asetuksessa N:o 1 tarkoitetun ”työkielten” käsitteen ulkopuolelle. On päinvastoin katsottava, että tämä käsite pätee erotuksetta sekä toimielinten ulkoiseen että niiden sisäiseen työskentelyyn. Juuri tässä merkityksessä yhteisöjen tuomioistuin on kyseistä käsitettä käyttänyt.³⁵ Kielijärjestelyn soveltamisalaan kuuluvat unionin toimielinten ja elinten kaikki toiminnot, liittyvätpä ne sitten ulkoisiin suhteisiin tai sisäiseen toimintaan. Tämä ei toki merkitse, ettei ulkoisen viestinnän ja sisäisen viestinnän välillä saisi tehdä mitään eroa. Tällä erolla on kuitenkin merkitystä vain silloin, kun on kyse kieliä koskevan järjestelyn soveltamistavoista.³⁶

32. Vielä on otettava kantaa siihen, voidaanko kansalaisuuden perustuvan syrjinnän kieltoa tässä tapauksessa soveltaa. Eurojustin mielestä ei voida, koska tätä EY 12 artiklaan perustuvaa periaatetta ei sen mukaan sovelleta yhteisön toimielinijärjestelmän ulkopuolella. Mielestäni tämä väite on perusteeton. On nimittäin selvää, että EY 12 artiklassa vahvistetaan yhteisön oikeuden yleinen periaate³⁷ ”erityisenä ilmentymänä yleisestä

35 — Ks. asia 280/80, Bakke-d'Aloja v. neuvosto, tuomio 3.12.1981 (Kok. 1981, s. 2887, 13 kohta).

36 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohta.

37 — Asia, Ferlini, tuomio 3.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8081, 39 kohta).

34 — Sama viittaus on EU 28 artiklalla lisätty Euroopan unionista tehdyn sopimuksen V osastoon, johon on koottu määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta”.³⁸ Tällaiset periaatteet kuuluvat yhteisön oikeusjärjestyksen ”perustavanlaatuisiin oikeussääntöihin”.³⁹ Ne ovat siten osa yhteisön perussäännöstä.⁴⁰ EU 2 artiklan mukaan unioni asettaa tavoitteekseen ”pitää kaikilta osin voimassa yhteisön säännösten ja kehittää sitä”. Se ryhmä, johon nämä periaatteet kuuluvat, ei sitä paitsi ole täysin tuntematon myöskään EU:sta tehdyssä sopimuksessa, jonka 6 artiklassa todetaan, että ”unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia”.⁴¹ Mielestäni tästä seuraa, että syrjintäkiellon perusperiaatetta ja sen erityistä ilmausta eli kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa on selvästikin tarkoitus soveltaa EU:sta tehtyyn sopimukseen kuuluvilla aloilla. Näin ollen on katsottava, että kyseisiin periaatteisiin voidaan vedota EU:sta tehdyn sopimuksen nojalla toimivia toimielimiä ja elimiä vastaan.⁴²

33. Tällainen ratkaisu, jonka lähtökohtana on yhteisön säännösten suojaaminen, täytäisi samalla johdonmukaisuuden tavoitteen.⁴³ Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue rakentuu sekä EU:sta tehdyn sopimuksen määräysten että EY:n perustamissopimuksen määräysten varaan. Oleellista on, että näiden sopimusten puitteissa toteutetuissa toimitissa noudatetaan unionin toimielimissä samoja normeja, oli oikeusperusta kumpi hyvänsä. Tältä osin EU 3 artiklassa mainitaan nimenomaisesti, että unionilla on ”yhteinen toimielinjärjestelmä, joka turvaa unionin tavoitteiden saavuttamiseksi suoritettavien toimien johdonmukaisuuden ja jatkuvuuden yhteisön säännöstä noudattaen ja kehittäen”.

34. On vielä yksi huomautus, jonka haluaisin liittää asiaan sovellettavia oikeussääntöjä käsittelevään lukuun. Mielestäni kysymys kielivaatimuksista ei liity pelkästään sääntelyyn tai perustamissopimuksen erityismääräyksiin. Se on myös kysymys, jonka on katsottava liittyvän Euroopan unionin perusoikeuksiin, keskeiseen periaatteeseen ja keskeiseen tavoitteeseen.⁴⁴ Tässä yhteydessä on muistettava, että kielellisen monimuotoisuuden kunnioittaminen ja edistäminen ei ole mitenkään ristiriidassa yhteismarkkinoiden tavoitteen kanssa. Päinvastoin, henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen perustuvan yhteisön kannalta ”yksilöiden kielellisten oikeuksien ja mahdollisuuksien suojele-

38 — Asia, komissio v. Italia, tuomio 19.3.2002 (Kok. 2002, s. I-2965, 14 kohta).

39 — Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltö yhteisön oikeuden ”pääsääntönä”, ks. viimeksi asia C-465/01, komissio v. Itävalta, tuomio 16.9.2004, Kok. 2004, s. I-8291, 25 kohta). Yhdenvertaisen kohtelun periaate yhteisön oikeuden ”perusperiaatteena”, ks. asia C-55/00, Gottardo, tuomio 15.1.2002 (Kok. 2002, s. I-413, 34 kohta).

40 — Ne ovat ”yhteisön oikeusjärjestyksen perustavanlaatuisia oikeussääntöjä”, joita yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on suojella (ks. vastaavasti lausunto 1/91, 14.12.1991, Kok. 1991, s. I-6079, Kok. Ep. XI, s. I-565, 41 kohta). Ks. myös Pescatore, P., ”Aspects judiciaires de l’acquis communautaire”, *Revue trimestrielle de droit européen*, 1981, s. 617.

41 — Tässä yhteydessä on merkille pantavaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artiklassa syrjintäkiellon sääntö vahvistetaan perusoikeudeksi, johon voidaan vedota unionin toimielimiä vastaan (EYVL 2000, C 364, s. 1).

42 — Ks. vastaavasti oikeuskäytäntö, joka liittyy yleisön oikeuteen tutustua unionin toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin: asia T-194/94, Carvel ja Guardian Newspapers v. neuvosto, tuomio 19.10.1995 (Kok. 1995, s. II-2765) ja asia C-353/99 P, neuvosto v. Hautala, tuomio 6.12.2001 (Kok. 2001, s. I-9565).

43 — Ks. vastaavasti Timmermans, C., ”The Constitutionalization of the European Union”, *Yearbook of European Law*, 2002, nide 21, s. 1.

44 — Ks. vastaavasti Nic Shuibhne, N., ”Commentaire de l’arrêt Kik/OHMI (C-361/01 P)”, *Common Market Law Review*, 2004, s. 1093.

minen on erityisen tärkeää”.⁴⁵ On kiistatonta, että oikeus käyttää omaa kieltä on omiaan helpottamaan unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta ja sopeutumista vastaanottajavaltion yhteiskuntaan.⁴⁶ Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin on päättänyt suhtautua kielteisesti kaikenlaiseen kielitai-toon perustuvaan epäsuoraan syrjintään.⁴⁷

35. Kielellisen monimuotoisuuden kunnioittamisella on sitäkin ratkaisevampi merkitys unionissa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, joka pyrkii moniarvoisuuteen perustuvaan yhteiskuntaan.⁴⁸ Tämä johtuu siitä, että EU 6 artiklan 3 kohdan mukaan unionin on kunnioitettava jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä. Kielellisen monimuotoisuuden kunnioittamisen periaate sitä paitsi mainitaan nimenomaisesti myös Euroopan unionin perusoikeuskirjassa⁴⁹ ja sopimuksessa Euroopan perustuslaista.⁵⁰ Kyseinen periaate on erityinen ilmaus siitä moniarvoisuudesta, jolle Euroopan unioni rakentuu.

36. ”Isänmaani on portugalin kieli.” Tämä Pessoaan kuuluisa lausahdus,⁵¹ jota monet muut kirjailijat, kuten Camus,⁵² ovat sittemmin lainanneet, kuvaa hyvin sitä suhdetta, joka äidinkielen ja kansallisuustunteen välillä voi vallita. Kieli ei ole pelkkä sosiaalisen vuorovaikutuksen väline. Se on yksi keskeisistä ihmisen henkilökohtaista identiteettiä määrittävistä tekijöistä ja samalla olennainen osa kansallista identiteettiä.⁵³

37. Mielestäni unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskevaa järjestelyä ei voida tarkastella erillään tästä asiayhteydestä ja kyseisestä periaatteesta. Kieliä koskeva järjestely takaa kielelliset oikeudet kansalaisille, jotka voivat olla *suoraan* yhteydessä unionin toimielimiin. Kieliä koskeva järjestely perustuu unionin ja sen kansalaisten välisten suhteiden erityisluonteeseen. Sen vuoksi sitä olisi pidettävä Euroopan unionille ominaisen kielellisen monimuotoisuuden suorana ilmentymänä. Tässä mielessä se muodostaa yhden Euroopan unionin toimielimiä koskevista perussäännöistä.

38. Tästä ei tietenkään voida tehdä sitä johtopäätöstä, että unionissa vallitsisi kielellisen tasa-arvon ehdoton periaate. Kuten

45 — Asia 137/84, Mutsch, tuomio 11.7.1985 (Kok. 1985, s. 2681, Kok. Ep. VIII, s. 319, 11 kohta) ja asia , Bickel ja Franz, tuomio 24.1.1998 (Kok. 1998, s. I-7637, 13 kohta).

46 — Edellä alaviitteessä 45 mainittu asia Mutsch, tuomion 16 kohta ja edellä alaviitteessä 45 mainittu asia Bickel ja Franz, tuomion 16 kohta.

47 — Asia, Groener, tuomio 28.11.1989 (Kok. 1989, s. 3967, Kok. Ep. X, s. 275, 19 ja 23 kohta).

48 — Tämä on yksi niistä unionin perustana olevista arvoista, jotka mainitaan edellä alaviitteessä 20 mainitun Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa.

49 — Perusoikeuskirjan 22 artiklan mukaan ”unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta”.

50 — Sen 3 artiklan 3 kohdassa vahvistetaan, että unioni ”kunnioittaa kulttuurinsa ja kielensä rikkautta ja monimuotoisuutta ja huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä”.

51 — ”A minha pátria é a língua portuguesa” (B. Soares, F. Pessoaan heteronyymi, *Livro do Desassossego*, Lissabon, 1931–1932).

52 — Camus’n kerrotaan laushtaneen: ”On minullakin isänmaa, ja se on ranskan kieli.”

53 — Tämä selittääkin näin ollen, että yhteisö otti käyttöön yhteisen rahan, kun taas on mahdotonta, että unioni ottaisi käyttöön yhteisen kielen (ks. vastaavasti De Witte, B., ”Language Law of the European Union: Protecting or Eroding Linguistic Diversity?”, *Culture and the European Union*, Oxford University Press, Oxford, 2004).

edellä mainitusta asiassa Kik vastaan SMHV annetusta tuomiosta käy ilmi, perustamissopimuksen viittausten, jotka koskevat kielten käyttöä Euroopan unionissa, "ei voida kuitenkaan katsoa ilmentävän sellaista yhteisön oikeuden yleistä periaatetta, jolla taataan jokaiselle kansalaiselle oikeus siihen, että kaikki asiakirjat, jotka saattavat vaikuttaa hänen etuihinsa, laaditaan hänen kielellään *kaikissa olosuhteissa*".⁵⁴ On siis olosuhteita, joissa tätä oikeutta ei voida taata. Nämä olosuhteet voivat kuitenkin olla vain rajoitettuja, ja ne on aina perusteltava. Unionin toimielinten ja elinten velvollisuutena on joka tapauksessa kunnioittaa kielellisen monimuotoisuuden periaatetta.

B Soveltaminen esillä olevaan asiaan

39. Tässä tapauksessa ei riitä, että arvioidaan, ovatko unionin elinten väliaikaisten toimihenkilöiden palvelukseenottamis- ja valintaehdot unionin oikeuden mukaisia. Esillä olevassa asiassa riitautetun kaltaisia kielivaatimuksia voidaan asettaa joko kyseisen elimen sisäisessä toiminnassa valitun kieliä koskevan järjestelyn perusteella tai haettavana olevien toimien luonteen perusteella. Vaikuttaa siltä, että asian arvioinnissa nämä kahdenlaiset perusteet on pidettävä tarkasti erillään toisistaan. Ensin on tarkasteltava sitä oikeudellista järjestelmää, jota sovelletaan kielten käyttöön unionin toimielimissä ja elimissä.

1. Unionin toimielimissä ja elimissä käytettäviä kieliä koskeva järjestely

40. Edellä asiaan sovellettavista oikeussäännöistä esitettyjen näkökohtien perusteella on ilmeistä, että unionin kielellisen monimuotoisuuden periaate on perusvaatimus, jota on sovellettava kaikissa unionin toimielimissä ja elimissä. Se ei kuitenkaan ole mikään ehdoton vaatimus. Siihen liittyy joitakin institutionaalisen ja hallinnollisen toiminnan vaatimusten asettamia käytännön rajoituksia. Nämä rajoitukset on vielä rajattava ja perusteltava. Missään tapauksessa ne eivät vaikuta olennaisesti sen periaatteen sisältöön, joka velvoittaa toimielimet kunnioittamaan ja käyttämään kaikkia unionin virallisia kieliä.

41. Kyseiselle periaatteelle asetettavien rajoitusten pätevyyttä arvioitaessa on otettava huomioon, missä yhteydessä rajoituksia on tarkoitus soveltaa. Periaatteen tarkan ulottuvuuden määrittely riippuu kyseisestä toimielimestä tai elimestä, olosuhteista ja kyseisessä tilanteessa huomioon otettavista vastakkaisista eduista.

42. Tässä yhteydessä voidaan mielestäni erottaa toisistaan kolme eri tilannetta.

⁵⁴ — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Kik v. SMHV, tuomion 82 kohta (kursivointi tässä).

43. On selvää, että kielellisen monimuotoisuuden kunnioittamisen periaate vaatii eniten suojaa juuri unionin toimielinten ja kansalaisten välisessä yhteydenpidossa. Tässä tapauksessa siihen yhdistyy demokratian peruseriaate, jonka toteutumisen yhteisöjen tuomioistuin pyrkii turvaamaan.⁵⁵ Tämä periaate edellyttää erityisesti sitä, että unionin oikeuden oikeussubjektit, eli jäsenvaltiot ja kansalaiset, voivat helposti tutustua unionin oikeudellisiin teksteihin ja ottaa yhteyttä niitä laatiiviin toimielimiin. Vain siten unionin kansalaisille taataan mahdollisuus osallistua tehokkaasti ja tasapuolisesti unionin demokraattiseen elämään.⁵⁶ Tästä seuraa, että kun on kyse Euroopan kansalaisuuteen sisältyvien osallistumisoikeuksien käyttämisestä, kielellisen monimuotoisuuden kunnioittaminen ei voi kilpistyä teknisiin vaikeuksiin, joista tehokas toimielin voi ja sen täytyy selviytyä.

44. Nämä oikeudet koskevat myös kansalaisten ja hallintoviranomaisten välisiä suhteita. Hallinnollisissa menettelyissä on olemassa, että asianomaiset, jäsenvaltiot ja kansalaiset, voivat ymmärtää sitä toimielintä tai elintä, jonka kanssa ne ovat tekemisissä. Näin ollen yhteydenpidossa on asetuksen N:o 1 3 artiklan mukaisesti käytettävä sitä kieltä, jonka asianomainen valitsee.⁵⁷ Silti on kiistatonta, että tämän kielioikeuksiin kohdistuu tässä yhteydessä tiettyä hallinnolli-

sista tarpeista johtuvia rajoitteita. Joissakin tapauksissa jonkin toisen kuin asianomaisten valitseman kielen käyttö voidaan sallia, jos katsotaan, että asianomaisille on annettu asianmukaisesti mahdollisuus tutustua kyseisen toimielimen kantaan.⁵⁸ Tältä osin on syytä ottaa huomioon, ettei menettelyn osapuolia pidetä pelkästään asetuksen N:o 1 2 artiklassa tarkoitettuina jäsenvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvina henkilöinä, vaan pätevinä ja etuajan puolustavina henkilöinä, joilla on tarvittavat kognitiiviset ja aineelliset resurssit hankkia itselleen riittävästi tietoa.⁵⁹

45. Näissä olosuhteissa voikin olla järkevää, että neuvosto säättää eri virallisille kielille erilaisen kohtelun EY 290 artiklan mukaisesti. Neuvoston valintojen on kuitenkin oltava asianmukaisia ja oikeasuhteisia kielellisen monimuotoisuuden periaatteeseen nähden.⁶⁰ Toisaalta valinnat eivät myöskään saa johtaa perusteettomaan syrjintään Euroopan kansalaisten välillä.

46. Näistä kahdesta ensimmäisestä tapauksesta on erotettava unionin toimielinten ja

55 — Asia 138/79, Roquette Frères v. neuvosto, tuomio 29.10.1980 (Kok. 1980, s. 3333; Kok. Ep. V, s. 411, 33 kohta).

56 — EY 21 artiklan 3 kohdassa määrätään vastaavasti, että "jokainen unionin kansalainen voi kirjoittaa tässä artiklassa tarkoitettulle toimielimelle tai elimelle jollakin 314 artiklassa mainitulla kielellä ja saada vastauksen samalla kielellä".

57 — Yhdistetyt asiat T-79/89, T-84/89–T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, BASF ym. v. komissio, tuomio 27.2.1992, (Kok. 1992, s. II-315, Kok. Ep XII, s. II-1, 54 ja 55 kohta) ja asia C-263/95, Saksa v. komissio, tuomio 10.2.1998 (Kok. 1998, s. I-441, 27 kohta).

58 — Ks. erityisesti asia T-77/92, Parker Pen v. komissio, tuomio 14.7.1994 (Kok. 1994 s. II-549, 73–75 kohta) ja asia T-118/99, Bonaiti Brighina v. komissio, tuomio 7.2.2001 (Kok. H. 2001, s. I-A-25 ja II-97, 16–19 kohta) sekä edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Kik v. SMHV, tuomion 92–94 kohta).

59 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Kik v. SMHV, tuomion 88 ja 89 kohta.

60 — Edellä alaviitteessä 2 mainittu asia Kik v. SMHV, tuomion 94 kohta.

elinten sisäisessä toiminnassa noudatettava kielijärjestely. Ulkoisissa menettelyissä on pääsääntönä kielellinen monimuotoisuus, jotta kunnioitettaisiin niiden oikeussubjektien kielellisiä oikeuksia, jotka voivat ottaa yhteyttä unionin toimielimiin ja elimiin. Perustamissopimuksessa ja oikeuskäytännössä lähtökohtana on, että viestinnässä käytetään sitä kieltä, jonka toimielimeen yhteyttä ottanut jäsenvaltio tai henkilö on valinnut. Kun taas on kyse unionin toimielinten sisäisestä toiminnasta, sisäisessä viestinnässä käytettävän kielen valinta on toimielinten vastuulla, ja niillä on valtuudet vaatia toimihenkilöitään käyttämään kyseistä kieltä. Asetuksen N:o 16 artiklasta seuraa, että "yhteisön toimielimet voivat antaa työjärjestyksissään yksityiskohtaiset säännöt näiden kielten käyttämisestä koskevien järjestelyjen soveltamisesta".

47. Tässä yhteydessä tulee eteen kahdenlaisia toisilleen vastakkaisia vaatimuksia. Ensimmäinen on olemassa sellaisia hallintotyön tehokkuuteen liittyviä perustavanlaatuisia syitä, jotka pakottavat supistamaan työkielten valikoimaa.⁶¹ On ilmeistä, että täydelliseen kielelliseen monimuotoisuuteen perustuvan järjestelmän hoitaminen olisi käytännössä ylivoimaista ja taloudellisesti kannattamatonta sellaisellekin toimielimelle tai elimelle, jolla on käytössään tarvittava tekninen asiantuntemus. Toisaalta toimielinten sisäinen kieliä koskeva järjestely ei voi toimia täysin erillään toimielinten ulkoisessa viestinnässä käytettävästä järjestelystä. Unionin

toimielinten ja elinten toiminnassa ja kokoonpanossa on aina ilmentävä halu suojata unionin maantieteellistä ja kielellistä tasapainoa ja kunnioittaa syrjintäkiellon periaatetta.⁶² Juuri siksi toimielimet on veloitettu ottamaan henkilöstöä palvelukseen mahdollisimman laajapohjaisesti jäsenvaltioiden kansalaisten keskuudesta.

48. Unionin toimielimille ja elimille on suotava tietty toiminnallinen riippumattomuus sisäisen kielen koskevan järjestelynsä valinnassa. Tämä riippumattomuus välttämättömästä niiden toimintakyvyn turvaamiseksi.⁶³ Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan se ilmentää periaatetta, "joka on olemassa kaikissa institutionaalisissa järjestelmissä".⁶⁴ Riippumattomuus on kuitenkin rajattava tiukasti. Se pitäisi sallia vain perustamissopimuksessa määritellyissä rajoissa.⁶⁵ Tältä osin on syytä palauttaa mieliin, että perustamissopimuksessa neuvostolle on annettu pää-

61 — Ks. vastaavasti julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotus edellä alaviitteessä 2 mainitussa asiassa *Kik v. SMHV*, ratkaisuehdotuksen 63 kohta, sekä julkisasiamies Van Gervenin ratkaisuehdotus asiassa C-137/92 P, komissio v. BASF, jossa annettiin tuomio 15.9.1994 (Kok. 1994, s. I-2555, Kok. Ep. XV, s. I-239), ratkaisuehdotuksen 43 kohta.

62 — Ks. vastaavasti asia 15/63, *Lassalle v. parlamentti*, tuomio 4.3.1964 (Kok. 1964, s. 57), jossa yhteisöjen tuomioistuin viittaa muun muassa "haluun turvata yhteisön hengen edellyttämää maantieteellisen tasapaino" jopa toimielinten henkilöstön piirissä (s. 73).

63 — Ks. erityisesti asia 208/80, *Lord Bruce of Donington*, tuomio 15.9.1981 (Kok. 1981, s. 2205, 17 kohta).

64 — Asia 5/85, *AKZO Chemie v. komissio*, tuomio 23.9.1986 (Kok. 1986, s. 2585, Kok. Ep. VIII, s. 741, 37 kohta).

65 — Ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-213/88 ja C-39/89, *Luxemburg v. parlamentti*, tuomio 28.11.1991 (Kok. 1991, s. I-5643, Kok. Ep. XI, s. I-505, 34 kohta).

vastuu unionin toimielinten kieliä koskevan järjestelyn *määrittelystä*.⁶⁶ Tähän vastuuseen sisältyy laaja harkintavalta, jota neuvosto voi käyttää niin kauan kuin se ei vaaranna kielellisen monimuotoisuuden periaatteen sisältöä. Unionin toimielimillä ja elimillä sen sijaan on vain rajallinen harkintavalta, jota ne voivat käyttää tämän järjestelyn *täytäntöönpanossa*. Ei voida sallia, että ne käyttävät tätä harkintavaltaa muuhun kuin sisäisen organisaationsa toiminnallisiin tarpeisiin.

49. Näin ollen unionin yhden tai useamman virallisen kielen valinta sisäiseksi työkieleksi pitäisi sallia vain, jos se perustuu kyseisen elimen toiminnallisista tarpeista johtuviin objektiivisiin syihin eikä johda perusteettomiin eroihin unionin kansalaisten kohtelussa. On tärkeää varmistaa, että elimen valitsema kieliä koskeva järjestely vastaa juuri sen erityistarpeita, jotka voivat liittyä esimerkiksi sen perustamishistoriaan, toimipaikkaan, sisäisen viestinnän tarpeisiin tai sille annettujen tehtävien luonteeseen. Toiseksi on varmistettava, että elimen valinnat eivät vaikuta unionin kansalaisten yhtäläisiin mahdollisuuksiin hakea unionin toimielimissä ja elimissä avoimna olevia toimia.

66 — Tältä osin on huomattava, että Nizzan sopimuksessa, jolla muutetaan pöytäkirjaa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä, kehoitetaan neuvostoa vahvistamaan määräykset yhteisöjen tuomioistuimessa ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettavasta kielestä koskevasta järjestelystä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä, ei enää sen työjärjestyksessä, kuten aikaisemmin (perussäännön 64 artikla). Tämän seurauksena määräyksistä tulee primaarioikeuteen kuuluvia, ja neuvoston on hyväksyttävä niihin tehtävät muutokset yksimielisesti EY 245 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Tämä muutos vahvistaa sen, miten tärkeänä perustamissopimuksessa pidetään kieliä koskevaan järjestelyyn liittyviä määräyksiä ja neuvostolle näistä järjestelystä annettua erityistä vastuuta.

Kaikkien, joilla on täytettävänä oleviin toimiin vaadittava pätevyys, on saatava hakea ja osallistua samoin edellytyksin palvelukseen-ottomenettelyihin.⁶⁷

50. Missään tapauksessa ei pitäisi tyytyä siihen, että sisäisen kieliä koskevan järjestelyn valintaa perustellaan ”asioiden luonteella” (*la naturaleza de los hechos*), kuten Eurojust on katsonut parhaaksi tehdä yhteisöjen tuomioistuimessa.

2. Palvelukseen ottamista koskevien ehtojen laillisuus

51. Eurojustin riidanalaisissa avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa asettamat kielivaatimukset eivät vastaa palvelussuhteen ehtojen 12 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä vaatimuksia. Vaatimukset eroavat toisistaan joko vaadittujen kielten määrän tai vaaditun kielitaidon osalta. Espanja väittää näiden erojen jo sinänsä rikkovan palvelussuhteen ehtoja.

67 — Tämä käy ilmi myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 15 artiklasta tulkittuna yhdessä sen 21 artiklan kanssa. Näissä artikloissa turvataan jokaisen unionin kansalaisen oikeus hakea työtä ja osallistua unionissa järjestettävien palvelukseen-ottomenettelyihin ja suojataan näitä muun muassa kieleen perustuvalta syrjinnältä.

52. Näin muotoiltuna väite ei vaikuta perustellulta. Yhteisön oikeuskäytäntö ei estä unionin toimielintä tai elintä asettamasta hakijoille sellaisia muun muassa kielitaitoon liittyviä pätevyysvaatimuksia, jotka ovat palvelussuhteen ehdoissa määriteltyjä vähimmäisvaatimuksia tiukempia.⁶⁸ Lisävaatimusten on kuitenkin oltava perusteltuja.⁶⁹ Toisin sanoen tällaisilla vaatimuksilla on oltava oikeutettu päämäärä ja niiden on oltava oikeasuhteisia tavoiteltuun päämäärään nähden.

53. Eurojust esittää yhteisöjen tuomioistuinten kahdenlaisia perusteita.

a) Työkieleen liittyvä peruste

54. Eurojustin mukaan avoimia toimia koskeissa ilmoituksissa vaadittu kielitaito on välttämätön, jotta palvelukseen otetut työntekijät kykenisivät kommunikoidaan keskenään työskennellessään elimessä. Tämän vaatimuksen oikeuttaa siis tarve hallita Eurojustin työkielet.

55. Mielestäni ei voida kiistää sitä, että yhden kielen valinta sisäisen viestinnän

kieleksi voi olla välttämätöntä unionin toimielinten ja elinten toimintakyvyn takaamiseksi.⁷⁰ Tämä valinta tuntuu sitäkin oikeutetummalta silloin, kun kyseessä on hyvin erikoistunut yksikkö, jolla on rajalliset resurssit. Ei kuitenkaan vaikuta asianmukaiselta, että tämän sinänsä oikeutetun tavoitteen vuoksi vaaditaan *tiettyjen* kahden kielen *samanaikainen* taito kaikissa haettavana olevissa toimissa kirjanpitäjän ja kirjaston-/arkistonhoitajan toimia lukuun ottamatta. Vaikuttaa siltä, että yhden yhteisen kielen osaaminen riittäisi tehokkaan viestinnän varmistamiseksi elimessä. Jos elimen koko henkilöstö osaa tätä kieltä, on selvää, ettei toisen työkielen vaatiminen sisäiseen viestintään liittyvistä syistä ole silloin perusteltua.

56. On vielä täsmennettävä, ettei tämä sulje pois viraston mahdollisuutta käyttää useita työkieliä. Tämän valinnan on kuitenkin oltava selvästi tehty ja perusteltavissa viraston toiminnallisilla tarpeilla, kun otetaan huomioon erityisesti palvelukseen otetun henkilöstön moninaisuus. Useiden työkielten käyttö toimielimen yksiköissä voi riittää perusteeksi sille, että hakijan on osattava yhtä näistä työkielistä. Tässä tapauksessa vaikuttaa kuitenkin riittävältä, että hakija osaa *vaihtoehtoisesti* jotakin näistä kielistä. Joka tapauksessa eri työkielten *samanai-kaista* taitoa ei voida vaatia sisäiseen viestintään liittyvien tarpeiden perusteella, eikä tällainen vaatimus merkitse muuta kuin halua asettaa tietyt unionin kielet erityis-asemaan. On syytä muistaa, että EY 290 artik-

68 — Ks. asia 108/88, Cendoya v. komissio, tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2711, 24 kohta) ja asia T-73/01, Pappas v. alueiden komitea, tuomio 18.9.2003 (Kok. H. 2003, s. I-A-207, s. II-1011, 85 kohta).

69 — Ks. vastaavasti edellä alaviiteessä 62 mainittu asia Lassalle v. parlamentti (Kok. 1964, s. 74).

70 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 47 kohta.

lan mukaan yksin neuvostolla on toimivalta päättää unionin virallisten kielten erilaisesta kohtelusta, ja sen on tätä toimivaltaa käyttäessään otettava kielellisen monimuotoisuuden periaate huomioon.

mennystä asiaan. Koska Eurojust ei ole selvästi valinnut yhtä tai useampaa työkieltä eikä perustellut tällaista valintaa, myös työkielen valintaan liittyvä peruste on tässä tapauksessa hylättävä.

57. Nyt esillä olevassa tapauksessa ne tietosuojavastaavan tointa, lakimiehen tointa, hallinto-osaston sihteerin tointa, tietotekniikka-asiantuntijan tointa ja tiedottajan tointa koskevien avoimia toimia koskevien ilmoitusten kohdat, joissa vaaditaan tiettyjen kahden kielen samanaikaista taitoa, vaikuttavat selvästi kohtuuttomilta. Tätä vaatimusta ei voida perustella pelkästään viraston sisäisen viestinnän turvaamiseen liittyvillä syillä.

59. Seuraavaksi on tutkittava Eurojustin toinen riidanalaisten avoimia toimia koskevien ilmoitusten laillisuuden puolustamiseksi esittämät peruste.

b) Työtehtävien luonteeseen liittyvä peruste

58. Tyydyttävän englannin kielen taidon vaatiminen kirjanpitäjän toimeen voitaisiin hyväksyä, jos englannin kielen valinta Eurojustin työkieleksi olisi tehty selvästi ja asianmukaisesti perusteltu. Eurojustin yhteisöjen tuomioistuimelle esittämät huomautukset eivät kuitenkaan ole riittävän selkeitä. Vuoroin vaikuttaa siltä, että sisäistä viestintää varten on valittu vain yksi kieli täsmentämättä kuitenkaan, mikä se on,⁷¹ vuoroin siltä, että avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa vaaditut kaksi kieltä ovat kumpikin viraston sisäisiä työkieliä.⁷² Eurojustin työjärjestyksestä ei saada sen enempää täs-

60. Eurojust väittää, että nämä kielivaatimukset johtuvat haettavina oleviin toimiin sisältyvistä työtehtävistä.

61. On myönnettävä, että tarjolla olevien työtehtävien luonne saattaa vaatia jonkin muun kuin elimen sisäisessä viestinnässä käytettävän kielen hallintaa. palvelussuhteen ehdoissa määriteltyjä laajempien kielivaatimusten asettaminen ei kuitenkaan saisi loukata syrjintäkiellon kaltaisia perusperiaatteita. Näin ollen työn luonteen vuoksi asetettujen kielivaatimusten on liityttävä

71 — Vastineen 49 ja 65 kohta.

72 — Vastaajan vastineen 13 ja 28 kohta. Tämä ilmenee epäsuorasti myös Eurojustin suullisessa käsittelyssä esittämistä huomautuksista.

tiukasti kulloinkin haettavana olevaan toimeen, eivätkä ne saa kyseenalaistaa vaatimusta unionin toimielinten henkilöstön maantieteellisestä moninaisuudesta.

edustaville hakijoille yksikön tarpeiden sanelemien kielivaatimusten vuoksi.⁷³

62. Näistä edellytyksistä ensimmäisen osalta onkin arvioitava, onko kielivaatimuksilla välttämätön ja suora yhteys kyseisiin työtehtäviin. Ellei tätä voida osoittaa, kyseisiä vaatimuksia on pidettävä syrjivinä sellaisia unionin kansalaisia kohtaan, joilla olisi palvelussuhteen ehtojen 12 artiklan mukainen pätevyys haettavana oleviin toimiin. Kansallisuusperusteesta erilläänkin tällainen kieleen perustuva syrjintä olisi perusteeton este työhön pääsemiselle.

64. Esillä olevassa asiassa ei ole osoitettu, että haettavana olevien toimien osalta asetetut vaatimukset johtaisivat kieleen tai kansallisuuteen perustuvaan syrjintään.

65. Ensinnäkään riidanalaisilla avoimia toimia koskevilla ilmoituksilla ei näytä olleen ennaltaehkäisevää vaikutusta sellaisiin Euroopan kansalaisiin, joiden äidinkieli on jokin muu kuin riidanalaisissa avoimia toimia koskevista ilmoituksista vaadittu kieli. Toimitettujen tietojen perusteella eri kansallisuudet näyttävät päinvastoin olevan tasapainoisesti edustettuina palvelukseenottomenettelyissä ja kyseisessä elimessä.

63. Toisen edellytyksen osalta on arvioitava, vaikuttavatko asetetut vaatimukset kohtuuttoman haitallisesti tavoitteeseen, joka koskee maantieteellisen tasapainon varmistamista unionin toimielimissä ja elimissä. On varmaa, että tietyille kielille ammatillisissa vaatimuksissa suotu erityisasema on etu niitä äidinkielenään puhuville Euroopan kansalaisille. Tällainen etu voi kuitenkin syrjiä epäsuorasti muita unionin kansalaisia. Kansallisuuteen perustuvan syrjinnän kielto siis estää haettavana olevan toimen varaamisen yhtä tai useampaa tiettyä kansallisuutta

66. Toiseksi on totta, ettei Eurojust ole antanut tarkkaa selvitystä siitä, minkälainen suhde kunkin haettavana olevan toimen ja sille asetettujen kielivaatimusten välillä valitsee. Tältä osin se tyytyi viittaamaan kustakin tehtävänkuvauksesta johtuviin "implisiittisiin" syihin. Syyt liittyvät muun muassa tarpeeseen ylläpitää jatkuvia suhteita viraston ulkopuolisiin henkilöihin tai elimiin sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla sekä tarpeeseen hankkia nopeasti asianmukaisia työvälineitä. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa, että unionin elimille on suotava tietty riippumattomuus toiminnallisten tarpei-

73 — Edellä alaviitteessä 62 mainittu asia Lassalle v. parlamentti.

densa määrittelyssä. Tästä seuraa, että riidanalaiset avoimia toimia koskevat ilmoitukset voidaan katsoa lainvastaisiksi vain, jos kyseiset vaatimukset ovat ilmeisen soveltumattomia tähän tavoitteeseen nähden. Tässä tapauksessa on todettava, ettei Espanja ole esittänyt mitään konkreettisia seikkoja, joiden perusteella olisi aiheutta epäillä avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa vaaditun kielitaidon tarpeellisuutta kyseisten tehtävien hoitamisessa.

67. Vaikka sisäisen viestinnän kieleen liittyvä peruste ei tässä tapauksessa riitäkään osoittamaan asetettujen vaatimusten laillisuutta, ei työtehtävien luonteeseen liittyvää perustetta voida jättää huomiotta. Koska Eurojustin avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa asetettuja kielivaatimuksia ei ole osoitettu lainvastaisiksi, katson, että riidanalaisia avoimia toimia koskevia ilmoituksia vastaan esitetyt kanneperusteet on tältä osin hylättävä.

3. Valintaehtojen laillisuus

68. Se, että osa toimen hakemiseen tarvittavista asiakirjoista vaaditaan lähettämään englanninkielisinä, rikkoo sääntöä, jonka mukaan yksityinen henkilö voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin ja elimiin valitsemallaan virallisella kielellä. Tämä sääntö koskee myös Eurojustia asetuksen N:o 1 2 artiklan

nojalla, jota Eurojust-päätöksen 31 artiklan mukaan sovelletaan Eurojustiin.⁷⁴

69. Siksi on tutkittava, onko tämän säännön rikkominen oikeutettua. Tilanne, jossa hakijat vastaavat unionin elimen julkaisemaan avoimia toimia koskevaan ilmoitukseen, ei ole verrattavissa tilanteeseen, jossa kansalaiset ottavat yhteyttä toimielimiin osallistuaan demokraattisesti unionin toimintaan. Vaatimus on esitetty valintamenettelyn yhteydessä, ja se liittyy suoraan tiettyjen työtehtävien hoitamiseen. Tällaisessa tilanteessa kyseistä vaatimusta voidaan pitää oikeutettuna, jos se suoraan liittyy avoimna olevien tointen harjoittamiseksi vaadittavaan pätevyYTEEN eikä vahingoita kohtuuttomasti niiden henkilöiden oikeudellisia intressejä, jotka saattavat olla kiinnostuneita hakemaan toimia.

70. Tämä tarkoittaa, ettei vaatimusta missään tapauksessa voida perustella syillä, jotka liittyvät valintamenettelyn järjestämiseen ja hallinnointiin. Ketään ei voida sulkea palvelukseenottomenettelyn ulkopuolelle pelkästään aineellisista syistä. Se rikkoo kyseisten henkilöiden perusoikeutta työpaikan hakemiseen. Sen sijaan on aivan sallittua vaatia unionin elimissä avoimna olevaa tointa hakevaa henkilöä osoittamaan hakemukses-

⁷⁴ — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

saan, että hänellä on tietyt kyseisen toimen hoitamiseen tarvittavat taidot.

71. Näin on varmasti asia niiden avoimia toimia koskevien ilmoitusten kohdalla, joissa erinomainen, hyvä tai tyydyttävä englannin kielen taito kuuluu haettavina olevien toimien osalta asetettuihin pätevyysvaatimuksiin. Tässä tapauksessa voidaan todeta selvä yhteys hakemusiakirjojen laatimista englanniksi koskevan velvoitteen ja avoimia toimia koskevissa ilmoituksissa asetettujen ammatillisten vaatimusten välillä. Julkaisemalla avoimia toimia koskevat ilmoitukset kaikilla unionin virallisilla kielillä on lisäksi varmistettu, että kaikki toimesta kiinnostuneet voivat tutustua näihin vaatimuksiin. Hakijoilla on lisäksi oikeus toimittaa hakemuksensa avoimia toimia koskevan ilmoituksen julkaisemiskielellä. Tästä seuraa, että kyseisten henkilöiden kielioikeuksiin kohdistuva loukkaus on hyvin vähäinen ja joka tapauksessa oikeutettu kyseisiin toimiin sisältyvien työtehtävien vuoksi.

72. Vielä on kuitenkin jäljellä yksi tapaus, jossa näitä edellytyksiä ei nähtävästi ole noudatettu. Kirjaston-/arkistonhoitajan tointa koskevassa avoimia toimia koskevassa ilmoituksessa vaaditaan toimittamaan hakemukseen liittyvät asiakirjat englanninkielisinä. Varsinaisia kielitaitovaatimuksia ei kuitenkaan määritellä nimenomaisesti. Haettavana olevan toimen ja hakemusiakirjojen toimittamista englanniksi koskevan vaatimuksen välistä yhteyttä ei siis ole osoitettu. Englannin kielen taidon tarpeellisuus ilmenee toki epäsuorasti toisesta avoimia toimia koskevassa ilmoituksessa mainitusta valintaehdosta, jonka mukaan toimeen vaaditaan "common law -järjestelmään liittyvien — —

keskeisten dokumentaatiolähteiden tuntemusta". Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että englannin kielen suullinen ja kirjallinen taito olisi välttämätön kyseisen toimen hoitamiseksi.

73. Koska avoimia toimia koskevassa ilmoituksessa ei ole täsmennetty, minkälaista kielitaitoa kyseiseen toimeen vaaditaan, on mahdotonta arvioida, onko kantajan kyseensalaistama vaatimus oikeutettu. Näin ollen katson, että kirjaston-/arkistonhoitajan tointa koskevaan avoimia toimia koskevaan ilmoitukseen sisältyvä vaatimus, jossa edellytetään hakemusiakirjojen laatimista englannin kielellä, on lainvastainen.

IV Ehdotetun ratkaisun seuraukset

74. Espanja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta osittain kumoamaan riidanalaiset avoimia toimia koskevat ilmoitukset. Edellä esitetyn perusteella osa Espanjan vaatimuksista olisi hyväksyttävä.

75. Virkamiesten ja väliaikaisten toimihenkilöiden hakukilpailuja koskevassa oikeuskäytännössään⁷⁵ yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin aina pyrkinyt ottamaan huomioon

75 — Ks. erityisesti asia 144/82, Detti v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 14.7.1983 (Kok. 1983, s. 2421, 33 kohta) ja asia C-242/90 P, komissio v. Albani ym., tuomio 6.7.1993 (Kok. 1993, s. I-3839, 13 ja 14 kohta).

paitsi laillisuusintressin ja perusteettomasti hylättyjen hakijoiden intressit myös valituiksi tulleiden hakijoiden intressit, joista ei voida esittää mitään vastaväitteitä. Se on samaten katsonut, ettei palvelukseenottomenettelyn sääntöjenvastaisuus voi automaattisesti johtaa hakukilpailun kaikkien tulosten peruuntumiseen.

76. Tämänkaltainen ratkaisu vaikuttaisi tässä tapauksessa asianmukaiselta. Mikäli yhteisöjen tuomioistuin päättää noudattaa tätä ratkaisuehdotusta, on vielä syytä täsmentää, että kirjaston-/arkistonhoitajan tointa koskevan avoimia toimia koskevan ilmoituksen osittainen kumoaminen ei saa kyseenalaistaa julkaistun pyynnön perusteella jo tehtyä virkanimitystä.

V Ratkaisuehdotus

77. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

- 1) kumoaa Eurojustin julkaisemasta kirjaston-/arkistonhoitajan tointa koskevasta avoimia toimia koskevasta ilmoituksesta kohdan, jossa vaaditaan työhakemukseen liittyvien asiakirjojen laatimista ja toimittamista englannin kielellä;
- 2) hylkää kanteen muilta osin.